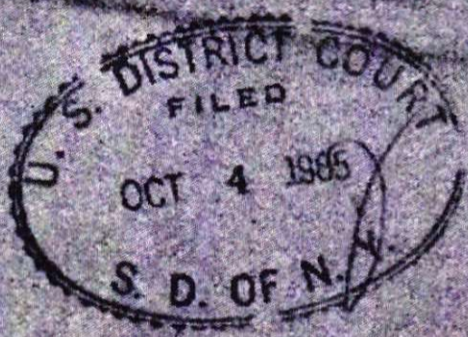

r r \ l o o r \ i i

RINO - příběh špiona

režie: Jakub Wagner

V KINECH OD 29.9. 2016

RINO

PŘÍBĚH ŠPIONA

KNIZNI BESTSELLER A MĚSÍČNÍ KŘÍK V ČR

PRODUCENT / RICHARD MALATINSKÝ VÝKONNÝ PRODUCENT / MARTINA STRÁNSKÁ HUDBA / ONDŘEJ ANDĚRA
ZVUK / RICHARD MÜLLER STŘIH / ŠIMON HÁJEK KAMERA / VIKTOR SMUTNÝ
REŽIE / JAKUB WAGNER

PR A TISKOVÝ SERVIS: Klára Mixová, klara.mixova@4press.cz 731 514 462
Martina Chvojka Reková, martina.rekova@4press.cz +420 731 573 993

PRODUCENT: Screenfabric
KOPRODUKCE: Česká televize
DISTRIBUTOR: A-Company Czech s.r.o., Palác Austria, Štefánikova 18/25, Praha 5

Žánr: dokument, ČR
Stopáž: 96 minut
Vedoucí výroby ČT: Veronika Slámová
Vedoucí výroby Screenfabric: Martina Stránská
Kreativní producent ČT: Petr Kubica
Producent Richard Malatinský
Účinkují: Karel Kócher a další
Přístupnost: přístupný
Formát DCP a DVD
Režie: Jakub Wagner
Námět: Jakub Wagner, Jan Hejkal
Scénář: Vladimír Ševela, Richard Malatinský, Jakub Wagner
Kamera: Viktor Smutný
Střih: Šimon Hájek
Zvuk: Richard Müller
Hudba: Ondřej Anděra
Distribuční premiéra: 29. září 2016
Programování: Irena Prokopová, ip@a-company.cz, tel: +420 775 616 66

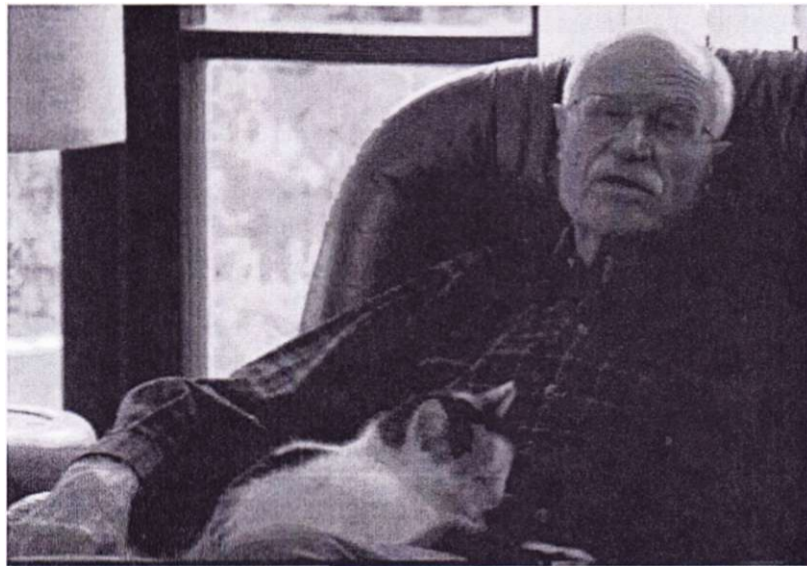
Facebook: <http://www.facebook.com/rinofilm>
Trailer: <https://vimeo.com/181776913>

www.rinofilm.cz

SYNOPSIS

Vítejte ve světě mezinárodní špionáže. Komu věřit a komu ne, na jakou stranu se přiklonit? Celovečerní dokumentární portrét Karla Kůchera, nejslavnějšího československého špiona druhé poloviny 20. století. Kócher je známý jako jediný špion bývalého východního bloku, jemuž se podařilo úspěšně proniknout do americké CIA a vynášet odtud pro československou rozvážku a KGB informace. Kócher byl spolu se svou mladou ženou vysazen v USA roku 1965 a na svá misi proti státu, v němž našel druhý domov pracoval dlouhých devatenáct let. Své pravé poslání dokonale skrýval až do roku 1984, kdy byl zatčen FBI a po ročním věznění vyměněn na berlínském Mostě špionů za prominentního sovětského disidenta Šaranského. Film využívá znalosti Vladimíra Ševely, spoluautora scénáře a autora bestselleru Český krtek v CIA. Téměř thrillerovou atmosféru snímku dotváří pulzující hudba Ondřeje Anděry.

O FILMU

Karel Kócherdnes

Film o nejslavnějším československém špionovi druhé poloviny 20. století Karlu Kócherovi dokončil režisér Jakub Wagner po pěti letech bádání a natáčení. Snímek Rino - Příběh špiona popisuje biografickým stylizovaným způsobem příběh člověka, který je známý jako jediný špion bývalého východního bloku, jemuž se podařilo úspěšně proniknout do americké CIA a vynášet odtud informace pro československou rozvědku a KGB. Dokončení finální verze filmu, která do českých kin míří 29. září, provázely neshody se samotným aktérem Kócherem, který svalil s natáčením, a ve filmu tak vystupuje i v rámci aktuálních rozhovorů vedených na zajímavých místech. Wagner na dokumentu spolupracoval i s Vladimírem Ševelou, autorem vloni vydané knihy Český krtek v CIA, která se ihned po vydání stala bestsellerem. Trailer k filmu zde: <https://vimeo.com/181776913>

Wagner při natáčení čerpal z odtajněné složky č. 44503 k osobě Karla Kóchera čítající zhruba deset tisíc stran dokumentů, fotografie a fragmenty popisující téměř celý život jedince, který se vydal na cestu spolupráce s rozvědkou. Složka, jež rámuje film a jejíž některé části se dnes opět znepřístupňují, přináší zároveň obraz absurdního systému tajných služeb i totalitních systému studené války, která ovlivnila svým průběhem životy lidí na celé planetě. V roce 1965 byl Karel Kócher i s manželkou Hanou vysazen do USA, kde se mu v sedmdesátých letech podařilo proniknout do struktur CIA a vynášet cenné informace, které končily v Moskvě u vedení KGB. V roce 1982 byla jeho činnost odhalena FBI, v roce 1984 byl pak zatčen a v mediálně sledovaném procesu odsouzen na doživotí, vězněn a po roce vyměněn za západní agenty a disidenty na Mostě špiónů (Glienicke Bridge) v Západním Berlíně.

Do Prahy se pak Kócher, absolvent *Matematicko-fyzikální fakulty UK a FAMU*, který ovládal čtyři jazyky a uměl obelstít i detektor lži, vrátil nějakou hrdinu, ale jako podezřelá, nepatřičná a sledovaná osoba. „Mnoho ojedinělých zahraničních záznamů například z Kócherova zatčení či výměny na berlínském mostě bylo skutečně složité dohledat a získat. Tyto dobové záznamy jsou tak jedním z nejcennějších věcí, které se ve filmu nachází,“ říká režisér Jakub Wagner. Manželé Kócherovi se v Americe stýkali s lidmi z vysokých kruhů mimo jiné i díky obchodu s diamanty, kterému se žena Karla Kóchera v New Yorku úspěšně věnovala. Ve filmu se tak v aktuálních rozhovorech objeví celá řada skutečných "hvězd" newyorského veřejného života, jako je bývalý "lovec špiónů" z ministerstva spravedlnosti USA John Martin, bývalý důstojník FBI a expert na kontrarozvědku a boj s terorismem David Major či právník Karla Kóchera z doby jeho zatčení Robert Fierer. V archívních rozhovorech vystupují například jeden z nejznámějších starostů New Yorku Rudolph Giuliani, šéf newyorské větve fenomenálního motorkářského gangu Hells Angels Sandy Alexander, s nímž Kócher seděl na cele nebo bývalý šéf KGB Vladimír Krjučkov. „A/ale jeden jediný dvacetivteřnový

záznam mladého Kóchera v Americe a několik skvělých fotografií jsem čekal třeba i půl roku. A vyplatilo se," popisuje Wagner. Ve filmu zároveň odmítli vystoupit například poradce amerického prezidenta Jimmyho Cartera a nyní Baracka Obamy Zbigniew Brzeziński či bývalý generál KGB Oleg Kalugin. Podle režiséra takové odmítavé postoje minimálně nasvědčují tomu, že jde stále o citlivou otázku. Ostatní pamětníci již nežijí. Mnoho rozhovorů s lidmi ze CIA a FBI použitých ve filmu vedl v Americe novinář Vladimír Ševela, jenž strávil na své knize o Kócherovi více než pět let. Ševela sám byl díky svým znalostem odtajněných materiálů a svým cenným kontaktům nedílnou součástí štábu. *„Ve štábu v USA i při přípravách v Čechách byl pro svůj pragmatický přístup novinářského solitéra nepostradatelný"* přispívá ke spolupráci se Ševelou Wagner.

Samotná práce s hlavním protagonistou Kócherem nebyla podle tvůrců vzhledem k jeho komplikované povaze poznamenané lety prací u tajných služeb a úhybným manévry úplně snadná. On sám má k současné podobě dokumentu i nadále výhrady a od filmu se dle svých vlastních slov distancuje. *„Nejtěžší bylo vytrvat ve chvílích, kdy se vztahy s Karlem Kócherem ocitly na bodu mrazu a hrozilo, že film nedotočíme. Je to jeden z nejchytřejších lidí, které jsem kdy potkal, a velký hráč. Natáčení bylo celkově psychicky vysilující a přineslo mnoho stresu. Věřím však, že o to je výsledek lepší a autentičtější,"* říká producent a spoluscenárista Richard Malatinský. Vzhledem k přísně tajné povaze Kócherovy činnosti není snímek jen cennou sondou do fungování tajných služeb, ale také psychologickým obrazem muže, jehož základním pracovním nástrojem byla lež a přetvářka. Film Rino - Příběh špiona se tak snaží najít odpověď i na to, jak a zda tento typ práce promění člověka, jeho světonázor i svědomí.

Režisér Jakub Wagner, který v minulosti natočil dokumenty o Janu Kaplickém nebo žokejovi Váňovi, si přizval ke spolupráci za účelem maximálního audiovizuálního vyznění snímku své dvě hlavní spolupracovníky - kameramana Viktora Smutného a střiháče Šimona Hájka. Téměř thrillerovou atmosféru snímku s atraktivními konspiračními a špionážními scénami z dobového New Yorku dotváří pulzující hudba Ondřeje Anděry. Film vznikl v koprodukcí Screenfetic a České televize, do kin jej uvede společnost A-Company Czech. Tvůrci filmu se chystají tento dle jejich slov „americký příběh“ ukázat také v zahraničí ať už prostřednictvím festivalů nebo kontaktů, které při natáčení získali.

Karel Kócher

PROFIL REŽISÉRA JAKUBA WAGNERA

Jakub Wagner se narodil v Praze v roce 1979. V roce 2014 získal titul MgA. na Katedře dokumentární tvorby. Pracuje jako režisér a s kolegy založil novou produkci GPO Platform, ve které také producentsky působí.

Filmografie:

Jan Kaplický - profil (52 min, Česká republika, 2004), Povídky malostranské po 130 letech (82 min, Česká republika, 2011), Váňa (75 min, Česká republika, 2012), Rodinné záležitosti (56 min, Česká republika, 2014), Rino - Příběh špiona (96', Česká republika 2016)

ROZHOVOR SJAKUBEM WAGNEREM

Jakub Wagner a Karel Kócher

Kdy a proč jste se rozhodl natočit film oslavném československém špionovi Karlu Kócherovi? Před pěti lety se mi do ruky dostala odtajněná složka č. 44503 k osobě Karta Kóchera, kterou si v archivu bezpečnostních složek nechal odtajnit můj dobrý kamarád Jan Hejkal. Současná podoba filmu je touto složkou rámována. Je to neuvěřitelný soubor dokumentů, fotografií, fragmentů popisujících téměř celý život jedince, jenž se vydal na cestu spolupráce s rozvědkou. Je paradoxní, že složku chce dnes zase někdo zčásti začerňovat.

Jaký byl váš dramaturgický záměr a podařilo se vám ho naplnit?

Film popisuje biografickým stylizovaným způsobem životní příběh špiona Karla Kóchera z pohledu jeho téměř celoživotního vztahu s tajnými službami. Přesto bych ho nikdy nenazýval ryzím portrétem - tato zvláštní škatulka vznikla v televizi, která vyrábí desítky nevyjasněných úmrtí a podobných tzv. portrétů.

Je to pro mě film pokoušející se popsat složité myšlení velice kontroverzního jedince na pozadí studené války - již se stal aktivní součástí - a také obraz absurdního systému tajných služeb i totalitních systémů studené války. Zároveň je to film o manipulaci, lži a superegocentrické aroganci pocházející právě z tajných služeb západu i východu. Tato arogance se rodí z koncentrace mimořádně inteligentních jedinců, kteří vytvářejí takzvanou elitu moci schovanou za oponou politické scény. Zaštiťují se bezpečností státu, přitom shromažďují miliony dat narušujících soukromí každého člověka. Tento systém a lidé, kteří mu slouží, mě zcela odpuzují, což je jeden z výsledků mé intenzivní tříleté práce na téma tajných služeb.

Z jakých materiálů, archivů jste čerpal a jaké významné osobnosti se vám do filmu pro aktuální rozhovory podařilo získat?

Vedle osobní složky č. 44503 čítající asi dvanáct krabic a deset tisíc stran dokumentů je film v současné podobě koláží velice cenných archivů. Mnoho ojedinělých zahraničních záznamů, například z Kócherova zatčení či výměny na berlínském mostě, bylo skutečně složité dohledat a získat. Myslím, že tyto dobová záznamy jsou jednou z nejcennějších věcí, které se ve filmu nachází. Vezměte si, že Kóchera zatýkali ve společné akci CIA a FBI a že manželé Kócherovi se v Americe stýkali s lidmi ze

skutečně vysokých kruhů, také díky obchodu s diamanty, v němž byla žena Karla Kóchera velice úspěšná. Ve filmu se tak v aktuálních rozhovorech objeví celá řada skutečných „hvězd“ newyorského veřejného života, jako je bývalý „lovce špiónů“ z ministerstva spravedlnosti USA John Martin, bývalý důstojník FBI a expert na kontrarozvědku a boj s terorismem David Major či právník Karla Kóchera z doby jeho zatčení Robert Fierer.

V archivních rozhovorech pak vystupují například jeden z nejznámějších starostů New Yorku Rudolph Giuliani, šéf newyorské větve fenomenálního motorkářského gangu Hells Angels Šandy Alexander, s nimž Kócher seděl na cele, nebo bývalý šéf KGB Vladimír Kijučkov. To vše díky práci mnoha lidí, kteří mi pomáhali dohledat konkrétní archivní záznamy. Například na jeden jediný dvacetivteřinový záznam mladého Kóchera v Americe a několik skvělých fotografií jsem čekal třeba půl roku a vyplatilo se.

Kdo s vámi naopak točit odmítl a proč?

Existují desítky lidí, kteří nechtěli mluvit, ať z toho, či onoho důvodu. V tuzemském prostředí jde často o osobní boje pramenící pořád z primitivního diskurzu komunismus-antikomunismus. Primárně a zcela radikálně však nechtěla poskytnout rozhovor či jinak ve filmu vystoupit žena Karla Kóchera. Ve filmu jsou s ní pouze dva záběry, k nimž svolila, zbytek je z archivů. Je to škoda, protože ženský pohled je vždy diametrálně odlišný, a kdyby otevřeně promluvila, postavil bych film z poloviny na ní. Ať už byla její role jakákoli, manželé fungovali společně a i dodnes fungují jako nesmírně silný pár... dalo by se říci až za hrob.

Z dalších ve filmu odmítli vystoupit například poradce amerického prezidenta Jimmyho Cartera a nyní Baracka Obamy Zbigniew Brzeziński či bývalý generál KGB Oleg Kalugin. Takové odmítavé postoje minimálně nasvědčují tomu, že jde o stále citlivou otázku. Ostatní pamětníci již nežijí.

Minulý rok vyšla o Karlu Kócherovi kniha. Kdy začala vznikat kniha a kdy film a jak jste s jejím autorem Vladimírem Ševelou spolupracoval?

Obojí vznikalo paralelně a jednoho dne jsme se setkali a zjistili, že naše pátrání se dá společně zesílit. Vladimír Ševela byl díky svým velkým znalostem odtajněných materiálů a díky svým kontaktům nedílnou součástí štábu. V Americe vedl mnoho rozhovorů s lidmi ze CIA a FBI právě on a sám na knize strávil více jak pět let. Obávám se, že bez něj by film nevznikl. Přestože je pragmatictější a méně emotivní než já a je to novinářský solitér, ve štábu v USA i při přípravách v Čechách byl nepostradatelný.

A jak se dnes k filmu staví hlavní aktér Karel Kócher, který svolil k natáčení?

Samotný Kócher má nyní s filmem řadu zásadních problémů. Je to pochopitelné, jde o jeho život, a to život špiona... Ovšem na základě smlouvy, kterou podepsal, nemá nárok cokoli schvalovat. Od začátku bylo jasné, že musí dojít k rozporu, při takovém tématu to přeci očekáváte. Dnes to vnímám jako další rozměr filmu.

Než jsme začali natáčet, docházelo i k různým neuvěřitelným pokusům nám dokonce námět ukradnout a samotný Kócher dostal od jiné produkce tzv. lákavější nabídku atp. Běžná filmařská aféra, no...

Cítil jste při práci na filmu nějaký tlak od někoho na to, jakým způsobem byste měl samotného Kóchera vyobrazit?

Když zpracováváte takové kontroverzní politicko-špionážní téma, cítíte tlak neustále. Každý je v takovou chvíli chytřejší než vy. Každý má potřebu se vymezit, včetně samotného snímaného objektu, a to až po schvalovací projekce s koproducenty! Se stoprocentní jistotou v tomhle světě nelze tvrdit nic. Byl to vyčerpávající souboj mozků a eg, a proto už bych to nikdy nechtěl znovu absolvovat. Bude ovšem zábavné sledovat, jak se lidé budou dohadovat, jak to bylo ve skutečnosti a co je Rino vlastně zač.

Pro koho, na čem a v jakých obdobích podle vás Kócher ve skutečnosti pracoval?

Je to jednoduché, primárně to byl experiment československé rozvědky: Kócher vždy od roku 1963 až do roku 1989 pracoval pro československou rozvědku. Pak pracoval 11 let v CIA pod regulérním pracovním poměrem, a jak to bylo s KGB a s konkrétními podobami spolupráce, se ve filmu pokoušíme vysvětlit či aspoň naznačit...

Vy osobně se ve své tvorbě zaměřujete na dokumenty o silných či významných osobnostech, ať už to byl v minulosti Jan Kaplický nebo Josef Váňa. Co vás na takové práci přitahuje?

Popravdě to byla vědy trochu náhoda. Jejich naplněné životy jsou bezesporu inspirací a pro film o to více. Kaplický celý život bojoval za kulaté stavby a Váňa si láme kosti, aby znovu mohl jezdit na koni,

to je samo o sobě dostačující... Jednou se pohybujete mezi architekty, pak mezi žokeji a nakonec mezi špiony. Ale po třetím filmu do kin, v němž hraje hlavní roli nějaká osobnost, určitě tento typ filmů na čas opustím. Stejně si stále nejvíc vážím svého absolventského filmu z roku 2014 Rodinné záležitosti, kde právě neexistoval žádný tlak, ani peněz, ani tématem. Film získal cenu Andreje Stankoviče a byl pro mě tou nejsvobodnější formou práce. Také proto, že jde o film sestavený jen z fragmentů a archivních záznamů.

Film o Rinovi je poměrně kompaktně a výrazně obrazově zpracován, nepodcenil jste ani hudbu. Jak velkou roli podle vás v dokumentu dnes tyto věci hrají nebo by měly hrát? Koho byste v tomto ohledu rád zmínil?

Nevím, jestli je to tím, že člověk stárne, ale pokud budu dělat se štábem, nehodlám ho měnit. Kameraman musí být klidný a formálně čistý Viktor Smutný (také spolupracuji s kameramanem Markem Brožkem, který nyní studuje scénografii na DAMU a vymyslel podobu toho ateliéru), střiháč musí být Šimon Hájek se svým až neurotickým přístupem hájícím čistotu formy výprávění prostřednictvím filmového jazyka, zvukař musí být Richard Müller, u nějž se především v postprodukcii můžete spolehnout na to, že 90 % práce v sobě bude mít nenásilnou lehkost. Poprvé jsem na tomto filmu spolupracoval s hudebníkem Ondřejem Anděrou a nevím, co dodat, protože málokdy pro mě byla filmová hudba tak přesná. A je tu mnoho dalších, včetně výkonné producentky Marty Stránské. Je ale třeba hlavně zmínit, že film by nevznikl bez mého kamaráda scenáristy Richarda Malatinského, který si založil vlastní produkci a půjčil si na film peníze, a následně také díky podpoře České televize.

Agent Rino

KAREL KÓCHER ALIAS RINO O FILMU:

"Dokument se mi nelíbí po obsahové ani tvůrčí stránce. Požadoval jsem rozostření ženy Hany dle zákona o ochraně osobnosti. Respektuji přání své ženy, požadovala to od začátku. Ve filmu však nakonec rozostřena není.

Požadoval jsem také, aby bylo ve filmu někde konstatováno, že tvrzení žurnalisty Kesslera o vyhledávání kontaktu na sexuálních parties není nikde ve spise opodstatněno.

Dále mi vadí zatajování mého systematického odporu vůči normalizačnímu režimu."

PRODUCENT RICHARD MALATINSKÝ O FILMU:

"Film byl ve výrobě déle než dva roky. Producentsky nejtěžší bylo vytrvat ve chvílích, kdy se vztahy s Karlem Kócherem ocitly na bodu mrazu a hrozilo, že film nedotočíme. Kócher je jeden z nejchytřejších lidí, jaké jsem potkal, a pořád je to velký hráč. Natáčení filmu bylo psychicky vysilující a přineslo mnoho stresu. O to je snad výsledek lepší.

Pevně věřím, že si příběh špiona najde svoje diváky všude po světě. Současně s českou verzí vznikla i anglicky namluvená verze pro export s anglickými titulky a podtitulky.

Chtl bych poděkovat všem, kteří se na filmu podíleli ve větší nebo menší míře, a pomáhali k jeho vzniku, chtěl bych poděkovat svému koproducentovi České Televizi, a postprodukčnímu studiu MagicLab za spolupráci."